

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä marraskuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi — Direktiivi 85/337/ETY — Direktiivi 2011/92/EU — Soveltamisala — Käsite ”erityinen kansallisen lainsäädännön alaan kuuluva säädös” — Ympäristövaikutusten arvioinnin puuttuminen — Lopullinen lupa — Ympäristövaikutusten arvioinnin puuttumisen jälkikäteinen legalisointi lainsäädännöllä — Yhteistyön periaate — SEU 4 artikla

Asiassa C-348/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Verwaltungsgerichtshof (ylin hallintotuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 25.6.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Stadt Wiener Neustadt

vastaan

Niederösterreichische Landesregierung,

.A.S.A. Abfall Service AG:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit E. Regan, J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), A. Arabadjiev ja S. Rodin,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Stadt Wiener Neustadt, edustajanaan E. Allinger, Rechtsanwalt,
- A.S.A. Abfall Service, edustajanaan H. Kraemmer, Rechtsanwalt,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään L. Pignataro-Nolin ja C. Hermes,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa

kuultuaan julkisasiamiehen 8.9.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL 1985, L 175, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 3.3.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/11/EY (EYVL 1997, L 73, s. 5; jäljempänä direktiivi 85/337), 1 artiklan 5 kohdan ja tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU (EUVL 2012, L 26, s. 1) 1 artiklan 4 kohdan sekä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Stadt Wiener Neustadt (Wiener Neustadtin kaupunki, Itävalta) ja Niederösterreichische Landesregierung (Ala-Itävallan osavaltion hallitus) ja joka koskee sellaisen päätöksen lainmukaisuutta, jolla viimeksi mainittu katsoi, että .A.S.A. Abfall Servicen korvaavan polttoaineen käsittelylaitoksen toiminnalle oli saatu lupa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 85/337 1 artiklan 1 kohdassa, jonka sisältö on toistettu direktiivin 2011/92 1 artiklan 1 kohdassa, säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi koskee sellaisten julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.”

- 4 Direktiivin 85/337 1 artiklan 2 kohdassa, jonka sisältö on toistettu olennaisilta osin direktiivin 2011/92 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

’luvalla’:

toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten päätöstä, joka oikeuttaa hankkeen toteuttajan ryhtymään hankkeen toteuttamiseen;

--”

- 5 Direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa, jonka sisältö on toistettu olennaisilta osin direktiivin 2011/92 1 artiklan 4 kohdassa, säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä ei sovelleta hankkeisiin, joista on yksityiskohtaisesti säädetty erityisellä kansallisen lainsäädännön alaan kuuluvalla säädöksellä, mikäli tämän direktiivin tavoitteet, mukaan lukien tietojen antaminen, on otettu huomioon säätämismenettelyssä.”

- 6 Direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen luvan myöntämistä hankkeet, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn ja että niiden vaikutukset arvioidaan. Tässä tarkoitettut hankkeet määritellään 4 artiklassa.”

Itävallan oikeus

- 7 Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun vuoden 2000 lain (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz (UVP-G 2000), BGBl. 697/1993), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikastoon (jäljempänä vuoden 2000 UVP-G), 3 §:n 6 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hankkeille, joille on tehtävä 1, 2 tai 4 momentin mukainen arviointi, ei saa myöntää lupaa ennen ympäristövaikutusten arvioinnin tai tapauskohtaisen arvioinnin loppuun saattamista, eikä hallinnollisten määräysten mukaisesti tehdyillä ilmoituksilla ole oikeudellista vaikutusta ennen ympäristövaikutusten arvioinnin loppuun saattamista. Viranomaiset, jotka ovat 39 §:n 3 momentin mukaan asiassa toimivaltaisia, voivat kumota kolmen vuoden kuluessa luvat, jotka on myönnetty tämän säännöksen vastaisesti.”

- 8 Vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Liittovaltion lailla BGBl. I 87/2009 uudelleen laadittujen tai lisättyjen säännösten voimaantuloon sekä uuteen oikeudelliseen tilanteeseen siirtymiseen sovelletaan seuraavaa:

--

4. Hankkeilla, joiden lupaan ei enää sovelleta 3 §:n 6 momentin mukaista kumoamisuhkaa liittovaltion lain BGBl. I 87/2009 voimaantulon ajankohtana, katsotaan olevan tämän liittovaltion lain mukainen lupa.”
- 9 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että edellä 8 kohdassa mainittu vuoden 2000 UVP-G:ssä oleva 46 §:n 20 momentin 4 kohta perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista vuonna 2000 annetun lain muuttamisesta annettuun liittovaltion lakiin (Bundesgesetz, mit dem das Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000 geändert wird (UVP-G-Novelle 2009), BGBl. I, 87/2009), joka tuli voimaan 19.8.2009.

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 .A.S.A. Abfall Servicellä on Wiener Neustadtin kaupungissa korvaavan polttoaineen käsittelylaitos, jossa käsitellään lähinnä muovijätettä murskaamalla se niin pieneksi, että sitä voidaan käyttää pääasiallisesti sementtiteollisuudessa hyödynnettävänä polttoaineena. Laitoksessa käsitellään vaarattomia jätteitä fysikaalisilla menetelmillä.
- 11 Kyseisen kaupungin pormestari myönsi vuosina 1986 ja 1993 toimintalupia, joilla mahdollistettiin 9 990 tonnin vuosittainen käsittelykapasiteetti.
- 12 Ala-Itävallan osavaltion hallituksen päämies myönsi 10.12.2002 tehdyllä päätöksellä jätehuoltolainsäädännön mukaisen luvan enimmäiskapasiteetin laajentamiseksi 34 000 tonniin vuodessa. Kapasiteetin lisäys oli määrä toteuttaa laajentamalla käytössä ollut käsittelylinjasto ja rakentamalla toinen käsittelylinjasto.

- 13 Kyseinen lupa myönnettiin ilman vuoden 2000 UVP-G:n mukaista laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointia.
- 14 Ala-Itävallan osavaltion ympäristöasiamies (Umweltanwalt) pyysi 30.4.2014 päivätyllä kirjeellä saman osavaltion hallitusta ratkaisemaan, pitäisikö kyseisen laitoksen ympäristövaikutukset arvioida vuoden 2000 UVP-G:n mukaisesti.
- 15 Ala-Itävallan osavaltion hallitus vastasi 27.6.2014 tehdyllä päätöksellä kysymykseen kieltävästi ja katsoi, että kyseistä laitosta on pidettävä vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan nojalla luvan saaneena laitoksena.
- 16 Wiener Neustadtin kaupunki valitti Bundesverwaltungsgerichtiin (hallintoasioita käsittelevä liittovaltion tuomioistuin, Itävalta) ja vaati kyseisen päätöksen kumoamista.
- 17 Bundesverwaltungsgericht hylkäsi valituksen perusteettomana 12.9.2014 antamallaan tuomiolla.
- 18 Bundesverwaltungsgericht ei nimittäin pitänyt tarpeellisena tutkia, olisiko 10.12.2002 tehdyllä päätöksellä hyväksytyt käsittelykapasiteetin laajentamisen ympäristövaikutukset pitänyt arvioida etukäteen vuoden 2000 UVP-G:n mukaisella tavalla, koska vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan perusteella voitiin katsoa, että pääasiassa kyseessä olevalle toiminnanharjoittajalle oli laillisesti myönnetty tällainen lupa. Se ei myöskään pitänyt kyseistä säännöstä unionin oikeuden vastaisena.
- 19 Wiener Neustadtin kaupunki teki tuomiosta Revision-valituksen Verwaltungsgerichtshofille (ylin hallintotuomioistuin, Itävalta). Se väittää, että vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohta on unionin oikeuden vastainen. Se katsoo erityisesti, etteivät edellytykset hankkeen jättämiselle kansallisen lainsäädännön perusteella direktiivin 85/337 tai direktiivin 2011/92 soveltamisalan ulkopuolelle täyty pääasiassa.
- 20 Tässä tilanteessa Verwaltungsgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko unionin oikeus ja erityisesti [direktiivi 2011/92], etenkin sen 1 artiklan 4 kohta, tai [direktiivi 85/337], etenkin sen 1 artiklan 5 kohta, esteenä sellaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan hankkeilla, joista on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi mutta joilla ei ole [vuoden 2000 UVP-G:n] mukaista lupaa vaan ainoastaan yksittäisten asiaa koskevien lakien (kuten jätehuoltolain (Abfallwirtschaftsgesetz)) mukaiset luvat, joita ei enää voitu kumota 19.8.2009 – kansallisessa oikeudessa (vuoden 2000 UVP-G:n 3 §:n 6 momentissa) säädetyin kolmen vuoden määräajan umpeutumisen vuoksi, katsotaan olevan vuoden 2000 UVP-G:n mukainen lupa, vai onko tällainen säännös unionin oikeudessa vahvistettujen oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden mukainen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 21 Aluksi on mainittava, että pääasiassa kyseessä oleva laitoksen käsittelykapasiteetin lisäystä koskeva hanke voi – kun otetaan huomioon ajankohta, jolloin sille myönnettiin jätehuoltolainsäädäntöön perustuva lupa, eli 10.12.2002 – kuulua unionin oikeuden soveltamisalaan ja olla tästä syystä hanke, jonka ympäristövaikutukset on arvioitava. Tämä ei sitä vastoin koske vuosina 1986 ja 1993 eli ennen Itävallan tasavallan unioniin liittymistä myönnettyjä toimintalupia.
- 22 On myös täsmennettävä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava se, olisiko tällaiseen hankkeeseen pitänyt soveltaa direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdan mukaista ympäristövaikutusten arviointia, ja tarpeen vaatiessa se, onko 10.12.2002 tehdyllä päätöksellä

jätehuoltolainsäädännön nojalla myönnettyllä alakohtaisella luvalla käytännössä voitu varmistaa kyseisessä direktiivissä säädettyjen ympäristöä koskevien vaatimusten noudattaminen toiminnanharjoittajan väittämällä tavalla.

- 23 On vielä korostettava, että kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä olevien päätösten tekemisajankohdat, asiaa ei tutkita direktiivin 2011/92 valossa.
- 24 Niinpä on katsottava, että ensimmäiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että sen perusteella direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jää vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan kaltainen säännös, jonka nojalla hankkeen, jota koskevan päätöksen, jonka osalta kumoamisvaatimuksen esittämiselle varattu määräaika on umpeutunut, tekemisen yhteydessä ei noudatettu ympäristövaikutusten arviointia koskevaa velvollisuutta, on katsottava saaneen lainmukainen lupa.
- 25 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tahtoo yleisemmin tietää myös, voidaanko tällainen säännös perustella unionin oikeudessa oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteilla.
- 26 Ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisen osan osalta on todettava unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevän, että direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa asetetaan kaksi edellytystä hankkeen jättämiselle kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Ensimmäisen mukaan hankkeesta on pitänyt säätää yksityiskohtaisesti erityisellä säädöksellä. Toisen mukaan säätämismenettelyssä on pitänyt päästä direktiivin tavoitteisiin tietojen antamisen tavoite mukaan lukien (tuomio 16.9.1999, WWF ym., C-435/97, EU:C:1999:418, 57 kohta ja tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 37 kohta).
- 27 Ensimmäinen edellytys merkitsee, että säädöksellä on oltava samat ominaispiirteet kuin direktiivin 85/337 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla luvalla. Sillä on erityisesti annettava hankkeen toteuttajalle oikeus hankkeen toteuttamiseen ja sen on luvan tavoin sisällettävä kaikki ympäristövaikutusten arvioinnissa merkitykselliset hanketta koskevat, lainsäätäjän huomioon ottamat seikat (ks. vastaavasti tuomio 16.9.1999, WWF ym., C-435/97, EU:C:1999:418, 58 ja 59 kohta ja tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 38 ja 39 kohta). Säädöksestä on näin ollen käytävä ilmi, että direktiivin 85/337 tavoitteet on saavutettu asianomaisen hankkeen osalta (tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Näin ei ole, jos säädöksessä ei ole hankkeen ympäristövaikutusten arvioimisen kannalta välttämättömiä seikkoja (ks. vastaavasti tuomio 16.9.1999, WWF ym., C-435/97, EU:C:1999:418, 62 kohta ja tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 40 kohta).
- 29 Toinen edellytys merkitsee sitä, että direktiivin 85/337 tavoitteet saavutetaan lainsäädäntömenettelyn avulla. Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdasta nimittäin ilmenee, että direktiivin päätavoitteena on sen takaaminen, että niiden hankkeiden vaikutukset ympäristölle, joilla etenkin laatusa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, arvioidaan ennen luvan myöntämistä (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Tästä seuraa, että lainsäätäjällä on oltava hankkeesta säätämisen yhteydessä käytössään riittävät tiedot. Tässä yhteydessä on todettava, että hankkeen toteuttajan toimittamissa tiedoissa on oltava hankkeesta ainakin kuvaus, joka sisältää tiedot hankkeen sijainnista, suunnitelmasta ja laajuudesta, kuvaus merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi, vähentämiseksi ja jos mahdollista parantamiseksi suoritetuista toimenpiteistä sekä tarvittavat tiedot hankkeen pääasiallisten, todennäköisten ympäristövaikutusten yksilöimiseksi ja arvioimiseksi (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 43 kohta).

- 31 Vaikka kansallisen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu tutkia kyseisten edellytysten noudattaminen siten, että huomioon otetaan annetun säädöksen sisältö ja koko lainsäädäntömenettely, joka on johtanut säädöksen antamiseen, ja erityisesti valmisteluasiakirjat ja parlamentissa käydyt keskustelut (tuomio 18.10.2011, Boxus ym., C-128/09–C-131/09, C-134/09 ja C-135/09, EU:C:2011:667, 47 kohta), on todettava, ettei vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan kaltainen säännös näyttäisi täyttävän kyseisiä edellytyksiä.
- 32 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ilmenee nimittäin, ettei kyseisellä säännöksellä ole siinä tarkoitettujen hankkeiden osalta samoja ominaispiirteitä kuin direktiivin 85/337 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla luvalla.
- 33 Ei vaikuta myöskään siltä, että vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdalla voitaisiin saavuttaa kyseisen direktiivin tavoitteet, koska kansallisella lainsäätäjällä ei ollut kyseisen säännöksen antamisen yhteydessä käytössään tietoja hankkeiden, joihin säännöstä saatetaan myöhemmin soveltaa, ympäristövaikutuksista ja koska kyseistä säännöstä sovelletaan joka tapauksessa jo toteutettuihin hankkeisiin.
- 34 Niinpä vaikuttaa siltä, ettei vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan kaltainen säännös täytä direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohdassa asetettuja edellytyksiä, joten siinä tarkoitettut hankkeet eivät voi sen vaikutuksesta jäädä kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tutkittava tämä kaikkien kansallisen oikeuden ominaispiirteiden ja kyseessä olevalle säännökselle annettavan täsmällisen ulottuvuuden kannalta.
- 35 Ennakkoratkaisukysymyksen toisen osan, joka koskee mahdollisuutta perustella pääasiassa kyseessä olevan kaltainen säännös unionin oikeudessa oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteilla, osalta on esitettävä seuraavat täsmennykset.
- 36 Unionin oikeus ei ole esteenä sille, että kansallisilla säännöksillä sallitaan tietyissä tapauksissa unionin oikeuden vastaisten menettelyjen tai toimenpiteiden legalisointi. Tällaisen mahdollisuuden edellytyksenä on kuitenkin se, ettei se tarjoa asianomaisille tilaisuutta kiertää unionin sääntöjä tai vapauta niitä niiden soveltamisesta ja että se siis pysyy poikkeuksellisenä (tuomio 3.7.2008, komissio v. Irlanti, C-215/06, EU:C:2008:380, 57 kohta).
- 37 Unionin tuomioistuin on todennut näin ollen, ettei lainsäädäntö, jossa hyväksytään hankkeen legalisointi muissakin kuin poikkeustapauksissa, jolloin legalisoinnilla on samat vaikutukset kuin yhdyskuntasuunnitteluluvalla, täytä direktiivin 85/337 mukaisia edellytyksiä. Hankkeet, joiden ympäristövaikutukset on arvioitava, on nimittäin kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan nojalla yksilöitävä ja ne on tämän jälkeen ennen luvan myöntämistä, ja näin ollen välttämättä ennen niiden toteuttamista, alistettava lupamenettelyyn ja mainittuun arviointiin (tuomio 3.7.2008, komissio v. Irlanti, C-215/06, EU:C:2008:380, 61 kohta).
- 38 Sama koskee vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdan kaltaista lainsäädäntötoimea, joka näyttäisi mahdollistavan – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava tämä – sen, että hankkeeseen, johon olisi pitänyt soveltaa direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointia, katsotaan ilman lisäarviointia ja muissakin kuin erityisessä poikkeustilanteessa sovelletun tällaista arviointia.
- 39 On totta, että pääasiassa kyseessä oleva säännös koskee ainoastaan hankkeita, joita koskevaan lupaan ei kohdistu enää kumoamisuhkaa vuoden 2000 UVP-G:n 3 §:n 6 momentissa muutoksenhauille asetetun kolmen vuoden määräajan umpeutumisen seurauksena.
- 40 Tämä seikka ei voi sellaisenaan kuitenkaan muuttaa edellä esitettyä päätelmää. On totta, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun unioni ei ole antanut alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää

toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, etteivät kyseiset menettelysäännöt saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka säätelevät samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate).

- 41 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että oikeusvarmuutta edistävien kohtuullisten määräaikojen asettaminen oikeussuojakeinojen käyttämiselle, millä suojellaan samalla yksityisiä ja viranomaista, on unionin oikeuden mukaista. Se on erityisesti katsonut, etteivät tällaiset määräajat tee unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (ks. vastaavasti tuomio 15.4.2010, Barth, C-542/08, EU:C:2010:193, 28 kohta ja tuomio 16.1.2014, Pohl, C-429/12, EU:C:2014:12, 29 kohta).
- 42 Niinpä unionin oikeus, jossa ei säädetä lupia, jotka on myönnetty noudattamatta direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointia koskevaa velvollisuutta, koskevien oikeussuojakeinojen käyttämisen määräajoista, ei ole lähtökohtaisesti ja sillä edellytyksellä, että vastaavuusperiaatetta noudatetaan, esteenä sille, että kyseessä oleva jäsenvaltio asettaa oikeussuojakeinojen käyttämiselle vuoden 2000 UVP-G:n 3 §:n 6 momentissa, johon viitataan vuoden 2000 UVP-G:n 46 §:n 20 momentin 4 kohdassa, säädetyn kaltaisen kolmen vuoden määräajan.
- 43 Kyseisen direktiivin kanssa ei kuitenkaan olisi sopusoinnussa sellainen kansallinen säännös, josta seuraisi – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuin on tutkittava – se, että hankkeiden, joita koskevaan lupaan ei voida enää hakea muutosta kansallisessa lainsäädännössä oikeussuojakeinojen käyttämiselle säädetyn määräajan umpeutumisen vuoksi, katsottaisiin yksinkertaisesti saaneen ympäristövaikutusten arviointia koskevan velvollisuuden osalta laillisesti luvan.
- 44 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 42–44 kohdassa olennaisilta osin, direktiivi 85/337 on jo sellaisenaan esteenä tällaiselle säännökselle senkin vuoksi, että tällaisen säännöksen oikeudellisena vaikutuksena on toimivaltaisten viranomaisten vapautuminen velvollisuudesta ottaa huomioon se, että kyseisessä direktiivissä tarkoitettu hanke on toteutettu ilman ympäristövaikutusten arviointia, ja valvoa, että tällainen arviointi suoritetaan, kun kyseiseen hankkeeseen liittyvät työt tai fyysinen kajoaminen edellyttävät myöhempää lupaa (ks. vastaavasti tuomio 17.3.2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest ym., C-275/09, EU:C:2011:154, 37 kohta).
- 45 Lisäksi on mainittava hyvin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevän, että jäsenvaltion on korjattava kaikki ne vahingot, jotka ovat aiheutuneet siitä, ettei ympäristövaikutuksia ole arvioitu (tuomio 7.1.2004, Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, 66 kohta).
- 46 Tätä varten toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat velvollisia ryhtymään kaikkiin yleis- tai erityistoimenpiteisiin tällaisen laiminlyömisien korjaamiseksi (tuomio 7.1.2004, Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, 68 kohta).
- 47 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että vaikka tällaisen korjaamista koskevan kanteen edellytykset – erityisesti siihen, onko kaikenlaista lainvastaisuutta pidettävä virheenä, ja syy-yhteyden toteuttamiseen liittyvät edellytykset – perustuvat unionin oikeuden säännösten puuttuessa kansalliseen oikeuteen ja vaikka tällainen kanne voi unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevällä tavalla olla sidottu tiettyyn määräaikaan, kunhan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta noudatetaan, tällainen kanne on tehokkuusperiaatteen vuoksi voitava nostaa kohtuullisin edellytyksin.

- 48 Edellä esitetystä seuraa, että jos kansallisella säännöksellä estetään tietyn määräajan umpeuduttua kaikenlaiset direktiivin 85/337 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ympäristövaikutusten arviointia koskevan velvollisuuden laiminlyönnin korjaamista koskevat kanteet siitä huolimatta, ettei määräaika, johon korjaamista koskevan kanteen nostaminen on kansallisen oikeuden mukaan sidottu, ole umpeutunut, se on tästä syystä unionin oikeuden vastainen.
- 49 Niinpä esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 85/337 1 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, ettei hanke, jota tarkoitetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa säännöksessä, jonka nojalla hankkeen, jota koskevan päätöksen, jonka osalta kumoamisvaatimuksen esittämiseksi varattu määräaika on umpeutunut, tekemisen yhteydessä ei noudatettu ympäristövaikutusten arviointia koskevaa velvollisuutta, on katsottava saaneen lainmukainen lupa, jää kyseisen säännöksen perusteella direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Unionin oikeus on esteenä tällaiselle säännökselle, jos sillä säädetään, että tällaista hanketta koskeva etukäteinen ympäristövaikutusten arviointi on katsottava toteutetun.

Oikeudenkäyntikulut

- 50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 3.3.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/11/EY, 1 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, ettei hanke, jota tarkoitetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa säännöksessä, jonka nojalla hankkeen, jota koskevan päätöksen, jonka osalta kumoamisvaatimuksen esittämiseksi varattu määräaika on umpeutunut, tekemisen yhteydessä ei noudatettu ympäristövaikutusten arviointia koskevaa velvollisuutta, on katsottava saaneen lainmukainen lupa, jää kyseisen säännöksen perusteella direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Unionin oikeus on esteenä tällaiselle säännökselle, jos sillä säädetään, että tällaista hanketta koskeva etukäteinen ympäristövaikutusten arviointi on katsottava toteutetun.

Allekirjoitukset